

Sborník příspěvků
XXXI. výroční konference
České asociace pedagogického výzkumu

**PEDAGOGICKÝ VÝZKUM
A PROMĚNY VZDĚLÁVÁNÍ**

Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
5.–7. září 2023

**Sborník příspěvků
XXXI. výroční konference
České asociace pedagogického výzkumu**

**PEDAGOGICKÝ VÝZKUM
A PROMĚNY VZDĚLÁVÁNÍ**

**Masarykova univerzita
Brno 2023**

Editoři: Roman Švaříček, Hana Voňková

Recenzenti: Cyril Brom
Karla Brücknerová
Dana Kasperová
Roman Kroufek
Jiří Mareš
Milada Rabušicová
Jan Slavík
Jana Straková
Klára Šedová
Pavel Tlustý

Sborník je vydáván s podporou dotace Akademie věd České republiky pro oborové vědecké společnosti sdružené v Radě vědeckých společností, z. s., rozhodnutí čj. AVCR 2269/2023 a s podporou České asociace pedagogického výzkumu, z. s.

Kniha je šířená pod licencí

CC BY-NC-ND 4.0 Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0

© 2023 Česká asociace pedagogického výzkumu, Masarykova univerzita

ISBN 978-80-280-0359-3

OBSAH

EDITORIAL	11
-----------------	----

SEKCE 1

Teorie a metody v pedagogických vědách.....	14
--	-----------

METODOLOGICKÉ VÝZVY A VĚCNÁ ZJIŠTĚNÍ KOMPARATIVNÍ PEDAGOGIKY V KVAZISTÁTECH: PŘÍPAD ABCHÁZIE.....	15
--	----

ŽÁKOVSKÉ NADHODNOCOVÁNÍ VLASTNÍCH ZNALOSTÍ VE VZTAHU K PŘÍLIŠNÉ PŘÍSNOSTI UČITELŮ: VYUŽITÍ METODY IDENTIFIKACE NADHODNOCOVÁNÍ VLASTNÍCH ZNALOSTÍ.....	18
---	----

SPEEDING VE STUDENTSKÉM DOTAZNÍKU PISA 2018: PŘÍPAD ŽÁKŮ PRAŽSKÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOL	21
---	----

EVALUACE VYUŽITÍ PICO RÁMCE VE STUDIÍCH PUBLIKOVANÝCH V OBLASTI PEDAGOGIKY: PRŮŘEZOVÁ META-STUDIE	24
--	----

SEKCE 2

Učitelé a jejich vzdělávání, učení a rozvoj	28
--	-----------

PRACOVNÍ SCHOPNOST UČITELŮ: NOVÝ NÁSTROJ PRO MĚŘENÍ KONSTRUKTU A VZTAH SE SYNDROMEM VYHOŘENÍ.....	29
--	----

„POTŘEBUJEME MLADOU KREV“ ANEB JAK SI VEDENÍ ŠKOL VYBÍRÁ NOVÉ UČITELE.....	33
---	----

ZMĚNY V SOCIÁLNÍM KLIMATU UČITELSKÝCH SBORŮ ZÁKLADNÍCH A STŘEDNÍCH ŠKOL	37
--	----

PROMĚNA STUDENTA UČITELSTVÍ V UČITELE.....	40
--	----

SEKCE 3

Studenti učitelství.....	43
AKČNÍ VÝZKUMY STUDENTŮ V PŘÍPRAVNÉM VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ ANGLICKÉHO JAZYKA.....	44
EMOČNÍ INTELIGENCE STUDENTEK/Ů UČITELSTVÍ PRO MŠ A 1. ST. ZŠ.....	48
PŘÍPRAVA BUDOUCÍCH UČITELŮ NA FP TUL POHLEDEM STATISTIKA	52
STRES STUDENTŮ UČITELSTVÍ PŘI STÁTNÍCH ZÁVĚREČNÝCH ZKOUŠKÁCH.....	55
ANALÝZA PEDAGOGICKÉ REFLEXE VZDĚLÁVÁNÍ V IMERZIVNÍ VIRTUÁLNÍ REALITĚ.....	59
VÝUKA NEROVNOSTÍ V BAKALÁŘSKÝCH STUDIJNÍCH PROGRAMECH SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY.....	62
PROPOJENÍ TEORIE A PRAXE Z POHLEDU STUDENTŮ UČITELSTVÍ 1. STUPNĚ ZŠ	66
PERCEPCE SEBEHODNOCENÍ U BUDOUCÍCH UČITELŮ A JEJICH VZDĚLAVATELŮ: SOULAD NEBO ROZPORY?.....	70
BUDOUCÍ UČITELÉ CIZÍCH JAZYKŮ A JEJICH VNÍMÁNÍ SEBEHODNOCENÍ UČÍCÍCH SE	74
TYPOLOGIE STUDENTŮ UČITELSTVÍ	78

SEKCE 4

Procesy a výsledky výchovy a vzdělávání	82
MOTIVY STUDENTŮ VYSOKÉ ŠKOLY PRO KOMUNIKACI VE VÝUCE ANGLICKÉHO JAZYKA.....	83

DOSTUPNOST A BARIÉRY VYSOKOŠKOLSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ PRO STUDENTY SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI A STUDENTY Z MARGINALIZOVANÝCH SKUPIN V NEPÁLU.....	87
MODELY SPOLUPRÁCE ZAČÍNAJÍCÍCH UČITELŮ A ASISTENTŮ PEDAGOGA.....	90
JE INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ OPRAVDU PRO VŠECHNY ŽÁKY?.....	93
ŠKOLNÍ SPECIÁLNÍ PEDAGOG A JEHO POHLED NA INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	97
KVALITATIVNÍ VÝZKUMNÁ SONDA: ZKUŠENOSTI ŽÁKŮ S VÝUKOU VE VÝKONOVÝCH SKUPINÁCH.....	101
VÝUKA V DIFERENCOVANÝCH SKUPINÁCH NA ZŠ Z HLEDISKA SPRAVEDLIVOSTI.....	105
VYUŽITÍ METODY SNOEZELEN V MATEŘSKÉ ŠKOLE U DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI	109
BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO A MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU POHLEDEM RODIČŮ	113
BUDOVÁNÍ VZTAHU S OHROŽENÝMI DĚTMI V EDUKAČNÍCH A REEDUKAČNÍCH PROCESECH.....	117
SOUČASNÉ POHLEDY NA KATEGORII POHODA (WELL-BEING) V PEDAGOGICE A PEDAGOGICKÉ PSYCHOLOGII	121
KLIMATICKÉ VZDĚLÁVÁNÍ: VZTAH ŽÁKOVSKÉHO SEBEHODNOCENÍ, ZNALOSTÍ, POSTOJŮ A CHOVÁNÍ.....	125
PROSTOROVÁ DIFERENCIACE VÝSLEDKŮ ZEMĚPISNÉ OLYMPIÁDY JAKO SOUTĚŽE PRO ŽÁKY NADANÉ V GEOGRAFII	129
UNDERSTANDING SUCCESS IN THE CAREERS OF FEMALE ACADEMICS	132
VOJENSKÁ PEDAGOGIKA: PŘEHLEDOVÁ STUDIE	135

PŘEDSTAVY PŘEDNÍCH FYZIKŮ O KURIKULU FYZIKY V SOUVISLOSTI S RŮZNÝMI ORIENTACEMI KURIKULA	139
TRANSFORMACE OBSAHU VE ŠKOLNÍ TŘÍDĚ: VLIV DETAILŮ VÝUKY NA STRUKTURACI ŽÁKOVSKÉ ZKUŠENOSTI AKTIVNÍM OBSAHEM	142
ICT VE VÝUCE CHEMIE NA DRUHÉM STUPNI ZŠ.....	146
JAK ŽÁCI ODHADUJÍ VÝZNAM NOVÝCH SLOV VE VÝUCE NĚMČINY?	150
VÝVOJ RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ ŽÁKŮ A JEHO PREVENCE NA ZŠ V DOBĚ DISTANČNÍ VÝUKY BĚHEM PANDEMIE COVID-19.....	154
MOŽNOSTI VZDĚLÁVÁNÍ DVOULETÝCH DĚTÍ V MATEŘSKÝCH ŠKOLÁCH Z PERSPEKTIVY UČITELŮ	158
DVAKRÁT IZOLOVANÍ: STUDENTI PRVNÍ GENERACE BĚHEM ONLINE INTEGRACE DO STUDIA NA VYSOKÉ ŠKOLE.....	162
OPAKOVANÝ NEÚSPĚCH U MATURITY JAKO SLEPÉ MÍSTO NA MAPĚ VZDĚLÁVACÍ POLITIKY: VYBRANÉ INDIVIDUÁLNÍ A SOCIÁLNÍ ASPEKTY OVLIVŇUJÍCÍ SNAHU O DOSAŽENÍ MATURITY	166

SEKCE 5

Teorie a praxe fungování výchovných a vzdělávacích institucí	170
ÚSPĚŠNÉ VENKOVSKÉ ŠKOLY NA LOKÁLNÍM „TRHU“: ROZŠÍŘENÁ TYPOLOGIE.....	171
PŘEDČASNÉ ODKHODY ZE ZÁKLADNÍCH A STŘEDNÍCH ŠKOL POHLEDEM PEDAGOGICKÝCH A PORADENSKÝCH PRACOVNÍKŮ	175
PODNĚTY PRO ROZVOJ ŠKOLY: ZKUŠENOST NEÚSPĚŠNÝCH MATURANTŮ SE STŘEDNÍ ŠKOLOU	179
PEDAGOGIKA RANÉHO VĚKU? VHLEDY DO SOUČASNÉ PODOBY RANÉ VÝCHOVY A PÉČE O DĚTI VE VĚKU DO TŘÍ LET V ČR.....	183

ŠKOLNÍ ROK JAKO KAŽDÝ JINÝ? PŘÍPADOVÁ STUDIE ŘÍZENÍ VZDĚLÁVÁNÍ V PANDEMII VE ŠKOLNÍM ROCE 2021/2022.....	186
REFORMA MATURITNÍ ZKOUŠKY NA STŘEDNÍCH PRŮMYSLOVÝCH ŠKOLÁCH V ČESKOSLOVENSKU V LETECH 1954–1958.....	190
VZDĚLÁNÍ, IDEOLOGIE A REFORMA SPOLEČNOSTI – ZA „NOVÉ“ POLYTECHNICKÉ VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKOSLOVENSKU.....	193
SPOLUPRÁCE STŘEDNÍCH ODBORNÝCH ŠKOL A ZAMĚSTNAVATELŮ	197
TEACHING CZECH AS A HERITAGE LANGUAGE AT A COMPLEMENTARY SCHOOL IN THE UK: PROFESSIONAL PRACTICE AND IDENTITY	201
STÍNOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ VE SVĚTĚ – GLOBÁLNÍ POHLEDY A LOKÁLNÍ KONTEXTY	205
RODIČE A ŠKOLA – SOUKROMÉ DOUČOVÁNÍ JAKO INDIKÁTOR „NEPARTNERSKÉHO“ VZTAHU.....	208
PŘEHLEDOVÁ STUDIE: EFEKTIVITA SOUKROMÉHO DOUČOVÁNÍ	212
„NAŠE DÍTĚ DO ŠKOLY CHODIT NEBUDE“ ANEB MOTIVACE SOUČASNÝCH ČESKÝCH RODIN PRO VSTUP DO DOMÁČÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	216

SEKCE 6

Učení žáků a studentů.....	220
DIALOGICKÉ VYUČOVÁNÍ: DOPADY INTERVENČNÍ STUDIE NA VZDĚLÁVACÍ VÝSLEDKY ŽÁKŮ.....	221
„ALE TO NEDÁVÁ SMYSL, DÍVEJ.“ PODOBY ŽÁKOVSKÉ DISKUSE BĚHEM SKUPINOVÉ PRÁCE.....	225
IDEÁLNÍ PODMÍNKY PRO PARTICIPACI VE VÝUCE OČIMA ŽÁKŮ.....	229
POROZUMĚNÍ ŘEČI PODOBENSTVÍ ŽÁKY NA KONCI ZÁKLADNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	233

SEKCE 7

Technologie ve výchově a vzdělávání	237
VZDĚLÁVACÍ APLIKACE VE VÝUCE DĚJEPISU: ODEZVA STUDENTŮ NA WEBOVOU APLIKACI HISTORYLAB	238
VZDĚLÁVACÍ MATERIÁLY K VÝUCE O INTERNETU.....	242
DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE JAKO SOUČÁST RODINNÉ DYNAMIKY	248

SEKCE 8

Posterová sekce.....	251
VNÍMÁNÍ RODIČOVSKÝCH KOMPETENCÍ Z POHLEDU MATEK ZE SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALIT.....	252
PŘEDMĚT „HRA NA KLAVÍR JAKO CLIL“: REPLIKACE NA ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLE TIŠNOV	256
GENDEROVÁ DIMENZE V OBSAHU VÝUKY A VÝZKUMU V NÁRODNÍCH POLITIKÁCH ČESKÉ REPUBLIKY A IRSKA SE ZAMĚŘENÍM NA TERCIÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	260
KDE VŠICHNI JSOU ANEBO PŘEDSTAVY ŽÁKŮ O VNITŘNÍ STAVBĚ LIDSKÉ HLAVY	264
REVIZE KURIKULA FYZIKY V KONTEXTU „VELKÝCH REVIZÍ“ RVP JAKO PŘÍKLAD TVORBY PŘEDMĚTOVÉHO KURIKULA.....	268
SROVNÁVACÍ ANALÝZA PARTICIPACE RODIČŮ VE ŠKOLSKÝCH RADÁCH V ČR A KANADĚ//SASKATCHEWAN	272
KAPACITA A NAPLNĚNOST VEŘEJNÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOL V ČESKU.....	276
POJETÍ VÝUKY GEOGRAFIE: OVĚŘOVÁNÍ EKOLOGICKÉ VALIDITY VÝZKUMNÉHO NÁSTROJE.....	280

POSTOJE A SELF-EFFICACY UČITELŮ ZÁKLADNÍCH ŠKOL VE VZTAHU K INKLUZIVNÍMU VZDĚLÁVÁNÍ: PSYCHOMETRICKÁ ANALÝZA ZAHRANIČNÍCH DOTAZNÍKŮ (AIS, ITICS, TEIP) A JEJICH ADAPTACE DO ČESKÉHO PROSTŘEDÍ	284
MANIPULACE V MULTI-LEVEL MARKETINGU	288
„POTŘEBUJEME VĚDĚT, JAK FUNGUJE INTERNET?“ POSTOJE A PREKONCEPTY ZAČÍNÁJÍCÍCH UČITELŮ 1. STUPNĚ ZŠ	291
ZAČLENĚNÍ GLOBÁLNÍCH TÉMAT DO PREGRADUÁLNÍ PŘÍPRAVY UČITELŮ	295
JAKÉ EXPERIMENTÁLNÍ AKTIVITY PREFERUJÍ STUDENTI, KTEŘÍ MAJÍ ZÁJEM O STUDIUM PŘÍRODNÍCH VĚD?	300

SEKCE 9

Sympozia	305
ADAPTACE UKRAJINSKÝCH ŽÁKŮ OČIMA ŘEDITELŮ A UČITELŮ ZÁKLADNÍCH ŠKOL	306
PŘÍČINY A VÝVOJ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI NA 1. STUPNI ZŠ	322
MOŽNOSTI A MEZE PEDAGOGICKÉHO VÝZKUMU ANEB CO NÁM DOVOLUJÍ VÝZKUMNÉ NÁSTROJE?	338
SEBEREGULOVANÉ UČENÍ VYSOKOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ V PROSTŘEDÍ E-LEARNINGU: POHLED MULTIMODÁLNÍ ANALYTIKY UČENÍ	354

SPOLUPRÁCE STŘEDNÍCH ODBORNÝCH ŠKOL A ZAMĚSTNAVATELŮ

COLLABORATION BETWEEN SECONDARY TECHNICAL SCHOOLS AND EMPLOYERS

Lenka Hloušková¹, David Kryštof², Stanislav Michek³

¹ Odbor Kurikulum odborného vzdělávání, kariérového poradenství a dalšího vzdělávání, Národní pedagogický institut České republiky, Praha

² Oddělení sociálních věd, Institut celoživotního vzdělávání, Mendelova univerzita v Brně, Brno

³ Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Hradec Králové, Hradec Králové

Abstrakt

Cílem příspěvku je představit dílčí výsledky kvantitativního výzkumného šetření, které mapuje charakter spolupráce středních odborných škol (včetně učilišť) a zaměstnavatelů pohledem vedení škol a učitelů. Charakter spolupráce je zásadní nejen pro rozvoj středních odborných škol, ale ovlivňuje i procesy učení se na pracovišti a vzdělávací výsledky žáků. Konkrétně se v příspěvku zaměřujeme na rozmanitost a míru spolupráce a výsledky diskutujeme ve vztahu k tzv. politice založené na důkazech.

Klíčová slova: střední odborné školy, zaměstnavatelé, spolupráce

Abstract

The aim of this paper is to introduce the quantitative research survey results that focused on the cooperation between secondary technical schools and employers from the perspective of school leaders and teachers. The character of the employer engagement is key not only for school development, it also impacts workplace learning and learning outcomes of students. We deal with the diversity and extent of the cooperation and we discuss the partial results in the context of evidence-based policy.

Keywords: secondary technical schools, employer engagement, cooperation

1 ÚVOD

Spolupráce zaměstnavatelů a SOŠ/SOU je klíčová pro žáky i učitele a dobře nastavená spolupráce přináší řadu výhod všem zainteresovaným. Spolupráci v tomto šetření chápeme jako znak kvality odborného vzdělávání (Rada, 2020; MŠMT, 2020), což dokládají i empirické studie (např. ČSÚ, 2017; Vlk, 2013).

2 TEORIE

Spolupráci rozdělujeme podle toho, čeho se týká: vzdělávání, výuka, procesy učení a ostatní (Vlk, 2013). Ze znaků dobré spolupráce (např. Barták et al, 2008; Michek et al., 2008; Vlk, 2013; ČSÚ, 2017; Chovancová et al., 2022) vybíráme rozmanitost, míru, nebo vztaženost k osobnosti učících se. V tomto příspěvku se zaměříme na rozmanitost a míru spolupráce ve vztahu k učení se pro pracoviště (Novotný, 2009), které posiluje zaměstnatelnost, a tím i uplatnění absolventů na trhu práce. Na základě předvýzkumu můžeme konstatovat, že rozmanitost a míra spolupráce je rozdílná.

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

V příspěvku vycházíme z dat plošného online dotazníkového šetření (CAWI) mezi zástupci středních odborných škol a středních odborných učilišť v ČR. Sběr dat proběhl v dubnu 2023 a respondenti z uvedených typů škol jsou kategorizováni do 2 skupin: vedení škol (ředitel a osoba zodpovědná za praktické vyučování na škole, nejčastěji zástupce ředitele) a ředitelem vybraní učitelé. S využitím konfirmační analýzy budeme analyzovat rozmanitost a míru spolupráce středních odborných škol a středních odborných učilišť s jejich sociálními partnery – zaměstnavateli.

4 VÝSLEDKY

Výsledky vyplynou z verifikace souboru hypotéz, které staví na předpokladu, že rozmanitost i míra spolupráce souvisí s velikostí spolupracujícího zaměstnavatele a velikostí školy. Očekáváme, že školy budou zapojovat do tvorby a úprav ŠVP intenzivněji zástupce zaměstnavatelů ze středních a velkých podniků než zástupce mikropodniků a malých podniků, že zástupci středních a velkých

podniků (instruktoři/mentori) budou školami pozitivněji hodnoceni v oblasti odbornosti, didaktických schopností a ochoty předávat znalosti, nebo že budou poskytovat četnější a konstruktivnější zpětnou vazbu škole/žákům než zástupci mikropodniků a malých podniků.

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Lze předpokládat, že výsledky budou navazovat na stávající, ale v mnohém mohou dosavadní zjištění aktualizovat (Barták et al., 2008; Vlk, 2013). Na druhou stranu se jedná o plošné šetření, které má potenciál pomoci představitelům decizní sféry nastavit jednotlivá opatření podle kontextu středních odborných škol (včetně učilišť) a konkrétní situace na národní, krajské nebo institucionální úrovni. Neméně důležitým aspektem diskuze výsledků bude i otázka, jak využít dobré spolupráce pro účely dalšího rozvoje škol směrem k centrům inovací v odborném vzdělávání (MŠMT, 2020).

PODĚKOVÁNÍ

Příspěvek vznikl v rámci projektu ERASMUS-EDU-2021-EQAVET-IBA, č. 101048408 s názvem „Support for quality assurance in VET“.

6 LITERATURA

Barták, F., Berný, L., Coufalík, J., Čiháková, H., Husová, Z., & Vojtěch, J. (2008). *Partnerství škol a zaměstnavatelů. Situace v počátečním a dalším odborném vzdělávání v České republice očima škol*. NÚOV.

ČSÚ (2017). *Vzdělávání zaměstnaných osob – 2015*. ČSÚ.

Chovancová, K., Novosák, J., Andrys, O., Zatloukal, T., Wasserburger, J., & Vlach, M. (2022). *Společné znaky vzdělávání v úspěšných středních školách s učebními obory. Tematická zpráva*. Česká školní inspekce.

Michek, S., Jezberová, R., Kočková, D., Kaňáková, M., Jadrný, P., & Berný, L. (2008). *Kvalita odborného vzdělávání a role sociálních partnerů*. NÚOV.

MŠMT. (2020). *Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+*. MŠMT. https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf

- Novotný, P. (2009). *Učení pro pracoviště. Prostor pro uplatnění konceptu workplace learning v českém prostředí*. Masarykova univerzita.
- Rada EU (2020). *Doporučení o odborném vzdělávání a přípravě pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost (2020/C 417/01)*. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1202\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1202(01)&from=EN)
- Vlk, A. (2013). *Souhrnná analýza stavu spolupráce mezi školami a zaměstnavateli*. NÚV. https://archiv-nuv.npi.cz/uploads/POSPOLU/Souhrnna_analyticka_studie_FIN.pdf

**Sborník příspěvků
XXXI. výroční konference
České asociace pedagogického výzkumu**

Pedagogický výzkum a proměny vzdělávání

Editoři: Roman Švaříček, Hana Voňková

Ve spolupráci s Českou asociací pedagogického výzkumu vydala
Masarykova univerzita, Žerotínovo nám. 617/9, 601 77 Brno

Návrh obálky a sazba: Reprocentrum, a.s., Blansko

1., elektronické vydání, 2023

ISBN 978-80-280-0359-3

